

Ảnh Hòa Tấn

Lạm phát nên kiểm soát bằng nhiều cách

TS. TRƯƠNG THỊ HỒNG

Từ nhiều năm nay, sau lần lạm phát nghiêm trọng vào những năm 80, người dân VN chưa lần nào bị khủng hoảng về giá cả như bây giờ. Khắp nơi khi ra chợ, vào siêu thị, đọc báo, nghe đài, xem tivi, người ta đều nói đến hiện tượng vật giá leo thang. Nguyên nhân từ đâu, Chính phủ và các chuyên gia về tiền tệ ngân hàng đã họp về phân tích tất cả các nguyên nhân và cũng đã dùng các giải pháp kiểm soát. Bằng nhiều giải pháp đồng bộ mà trong đó Thủ tướng đã chỉ đạo NHNN VN phải thực thi ngay chính sách tiền tệ thắt chặt, tăng tỷ lệ dự trữ bắt buộc, thắt chặt cho vay chứng khoán, tín dụng bất động sản... Nhiều bài báo của các chuyên gia cũng đã đề cập đến vấn đề này, tuy nhiên theo quan điểm

cá nhân tôi cũng mong muốn góp một vài ý kiến về vấn đề này.

Muốn thật sự kiểm soát lạm phát có hiệu quả tốt nhất, chúng ta phải tìm đúng nguyên nhân và xác định đâu là nguyên nhân cơ bản. Điều này rất quan trọng, nó cũng giống như người thầy thuốc tìm cho được bệnh của bệnh nhân thì mới mong có toa thuốc đúng và chữa được khỏi bệnh. Tôi cho rằng trong các nguyên nhân nội sinh thì vấn đề quản lý và điều hành các chính sách vĩ mô là rất quan trọng. Chúng ta đã ổn định được tiền tệ khá dài không bị lạm phát nghiêm trọng: qua các chỉ số giá tiêu dùng (CPI) từ 1999: 0,1; 2000: -0,6%, 2001: 0,8%, 2002: 4%, 2003: 3%, 2004: 9,5%, 2005: 8,4%, 2006: 6,6%, 2007: 12,6%... Vì vậy mà chúng ta khá chủ quan trong việc

kiểm soát lạm phát. Một vài dẫn chứng để thấy sự thiếu chặt chẽ trong các chính sách kinh tế vĩ mô:

- Chúng ta đã làm gì với bội chi ngân sách? Có thể cách phát hành trái phiếu, tín phiếu để hạn chế tăng cung tiền là việc dễ thực hiện, nhưng điều gì sẽ xảy ra khi các giấy nợ này đến hạn? Trong những nguyên nhân bội chi ngân sách chúng ta chưa thật sự khắc phục được sự lãng phí trong chi tiêu, tệ tham nhũng, hối lộ dù Chính phủ có đề ra những giải pháp nhưng vẫn chưa thật sự diệt trừ.

- NHNN VN khi cung ứng tiền cho các ngân hàng thương mại có thật sự kiểm soát có hiệu quả được cách sử dụng vốn của họ chưa? Khoản tín dụng cấp để đầu tư chứng khoán, bất động sản quá cao mà không được cảnh báo và kiểm

soát có hiệu quả ngay từ đầu thì rất rất nguy hiểm cho nền kinh tế khi hai thị trường này “đóng băng”.

- Công tác tuyên truyền, quản lý về giá cả chúng ta chưa thật sự đạt được mục đích. Tại sao cứ mỗi lần Nhà nước chuẩn bị tăng lương dù chưa tăng thì giá trên thị trường đã tăng trước. Yếu tố tâm lý, đầu cơ trục lợi là thủ phạm hàng đầu. Chúng ta đã làm gì để hạn chế điều này? Mặc dù không dễ nhưng nếu kiên quyết thực hiện thì tôi tin rằng tình hình sẽ được khắc phục. So với hiện tượng vật giá leo thang vào thời kỳ 1980-1986 thì hiện tượng lạm phát của chúng ta hiện nay chưa phải là quá sức nghiêm trọng.

Xét về nguyên nhân bên ngoài thì không thể loại trừ ảnh hưởng từ nền kinh tế chung của thế giới, hiện tượng đồng USD suy yếu, giá xăng dầu tăng, giá vàng tăng vừa là yếu tố tâm lý và là yếu tố nhập khẩu. Việc gia nhập WTO của VN vừa là cơ hội lớn nhưng cũng là những thách thức (nhất là lĩnh vực tài chính - ngân hàng) mà không ít đề tài nghiên cứu về vấn đề này.

Những nguyên nhân khác: thiên tai, dịch bệnh đều có thể đề cập nhưng không phải là cơ bản để gây ra hiện tượng tăng giá như hiện nay tại VN.

Từ việc phân tích các nguyên nhân trên, các giải pháp để kiểm soát lạm phát hiện nay Chính phủ và Ngân hàng Nhà nước đang áp dụng đều có cơ sở khoa học. Tuy nhiên, mỗi giải pháp sẽ có những ưu thế và những tác dụng phụ của nó. Vấn đề là làm thế nào để giảm tối đa những tác dụng phụ đó.

• Về phía NHNN: Việc thắt chặt chính sách tiền tệ có thể ngay trước mắt giảm cung tiền nhưng nếu tiếp tục kéo dài quá lâu (vừa tăng dự trữ bắt buộc, thắt chặt tín

dụng bất động sản, chứng khoán,...) thì sẽ tác động rất lớn đến nền kinh tế. Các ngân hàng thương mại sẽ tìm mọi cách để đáp ứng những quy định của NHNN và hệ quả của việc này đẩy lãi suất huy động tăng kéo theo lãi suất cho vay tăng và tiếp tục các doanh nghiệp sẽ tăng giá thành sản xuất, giá bán hàng hoá tiếp tục tăng theo. Khó lòng mà hạ nhiệt sự tăng giá trong tương lai gần. Để hạn chế tác dụng phụ trong trường hợp này thiết nghĩ nên bù đắp một phần tiền lãi cho các ngân hàng thương mại trên số tiền dự trữ bắt buộc, ít nhất điều này giảm áp lực về trả lãi tiền gửi cho các ngân hàng thương mại. Mặt khác để kiểm soát tín dụng bất động sản NHNN nên ban hành ngay tài khoản riêng để theo dõi cho vay bất động sản và yêu cầu các ngân hàng thương mại phải chuyển toàn bộ dư nợ bất động sản sang tài khoản này để NHNN dễ kiểm soát. ngân hàng thương mại nào cố tình vi phạm phải chịu phạt nặng. Mặt khác NHNN nên thanh tra những ngân hàng thương mại có biểu hiện nghi ngờ về tính thanh khoản, về dư nợ bất động sản quá cao để kịp thời xử lý.

• Về phía Chính phủ: Trong nhiều giải pháp đặt ra thì nên chú trọng đến vấn đề quản lý giá cả. Những mặt hàng như: lương thực, thực phẩm, sữa, tân dược, vật liệu xây dựng nếu không có cơ sở để tăng giá thì phải giữ mức giá cũ. Nếu chấp nhận tăng thì ở mức nào là hợp lý. Phần lớn các nhà sản xuất và kinh doanh thương mại đều đưa ra lý do giá xăng dầu tăng để điều chỉnh giá. Vậy chúng ta hãy làm một phép tính nếu giá xăng dầu chỉ tăng khoảng 15% mà họ tăng 30% thì dựa vào cơ sở nào? Những doanh nghiệp sản xuất phải

chịu sự kiểm soát giá bán hàng hóa của Chính phủ. Tiếp theo là những nhà kinh doanh không được tùy tiện tăng giá. Bộ Thương mại, UBND các cấp phải kết hợp để kiểm soát giá bán ở các chợ, siêu thị, cửa hàng lớn. Nếu kiểm soát được giá ở đây thì các hộ tiểu thương cũng khó lòng mà bán giá cao vì người tiêu dùng dễ dàng so sánh để mua hàng. Điều này có thể tiếp tục thực hiện đối với các dịch vụ bưu chính viễn thông, ăn uống, vui chơi, giải trí. Thật khó mà chấp nhận khi người ta cứ dựa vào giá xăng tăng để tăng giá bán vô tội vạ nhất là các dịch vụ khám chữa bệnh, giữ xe, giá xem phim, ca nhạc...

• Về phía các cơ quan truyền thông: Ngoài việc phản ánh giá cả tăng cao gây khó khăn cho đời sống dân cư cũng nên góp sức với Chính phủ phản ánh những nơi nào đã vi phạm quy định của NN về giá, doanh nghiệp nào đầu cơ trục lợi trong tình hình khó khăn này. Thiết nghĩ cơ quan truyền thông có tiếng nói rất quan trọng nên đưa những thông tin qui định về giá cả của Nhà nước để mọi người cùng biết, cùng với Nhà nước kiểm soát và phản ánh tiêu cực của các doanh nghiệp đầu cơ trục lợi. Chúng ta phải thừa nhận rằng giá cả hàng hoá diễn biến theo quy luật cung cầu, nhưng cũng phải thừa nhận rằng hàng hóa ở VN hiện nay không phải thật sự khan hiếm đến mức cung không đủ cầu. Phải loại trừ nay những trường hợp đầu cơ trục lợi tạo nhu cầu giả tạo. Bằng những biện pháp mạnh như vậy, trong tương lai gần chúng ta sẽ kiểm soát lạm phát, ổn định giá cả, giảm nỗi lo cho dân cư và góp phần thúc đẩy nền kinh tế tăng trưởng bền vững ■